Kaderdocument

Universiteit Leiden in Den Haag 2015-2020

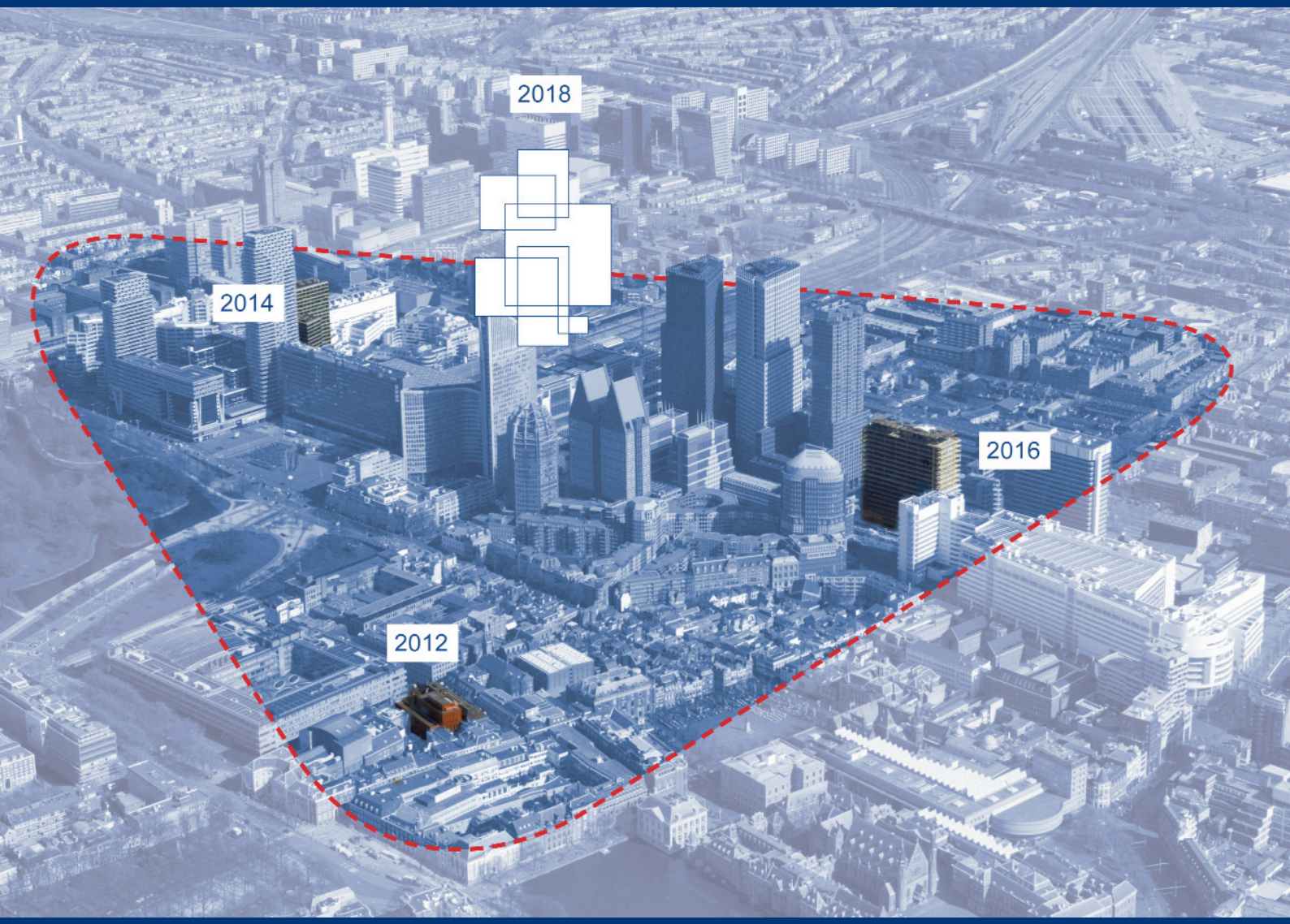

Universiteit Leiden

Bij ons leer je de wereld kennen

Inhoud

Voorwoord • **3**

1. Context • **4**

2. Waar we nu staan • **6**

3. Waar we naartoe willen • **8**

4. Wat we daarvoor nodig hebben • **13**

5. Hoe we dit verder uitwerken • **16**

Bijlage: Meerjarenraming 2015-2020 • **23**

Voorwoord

De toekomst van onze campus in Den Haag

De Universiteit Leiden is een universiteit in twee steden: Leiden en Den Haag. In Leiden is de universiteit in 1575 gesticht. Zij heeft zij zich in de loop der eeuwen ontwikkeld tot een van de belangrijkste universiteiten ter wereld. In Den Haag sluit de Leidse universiteit sinds 1998 met haar onderwijs en onderzoek aan op de thema's die deze fascinerende stad kenmerken. Die thema's zijn: internationaal recht, vrede en veiligheid; politiek en openbaar bestuur; stedelijke vraagstukken; en gezondheid en zorg.

Beide vestigingsplaatsen zijn voor de Universiteit Leiden strategisch belangrijk. Wereldwijd neemt de concurrentie om talent en om onderzoeksgeld toe terwijl onze wetenschappers willen blijven zoeken naar goede oplossingen voor actuele problemen. Daarnaast tilt de universiteit zwaar aan haar verantwoordelijkheid voor het opleiden van nieuwe generaties studenten.

De universiteit wil daarom dat haar Haagse campus doorgroeit tot een internationaal vooraanstaand academisch centrum van onderwijs en onderzoek. Daarbij willen we goed blijven aansluiten op het profiel en op de zogenoemde *Agenda Kenniseconomie* van de stad Den Haag.

Den Haag wil zich op haar beurt verder ontwikkelen tot een florerende en vooral ook academische studentenstad. De universiteit heeft de stad hierin veel te bieden: niet alleen met haar studenten, hoogopgeleide afgestudeerden en wetenschappelijke kennis, maar ook als kweekvijver voor talent, innovaties, start-ups en nationaal en internationaal postacademisch onderwijs.

In dit document leest u hoe we de komende jaren samen met de Gemeente Den Haag en andere partners in de residentie willen doorgroeien. Het document schetst een ambitieus toekomstbeeld van de Haagse campus van de Universiteit Leiden. Samen met u hopen wij dit mogelijk te maken.

Prof.mr. Carel Stolker, rector magnificus en voorzitter College van Bestuur Universiteit Leiden

1. Context

Waarom Den Haag?

De Universiteit Leiden is een universiteit in twee steden: Leiden en Den Haag. In Leiden is de universiteit in 1575 gesticht en heeft zij zich in de loop der eeuwen ontwikkeld tot een van de belangrijkste universiteiten ter wereld. In Den Haag sluit de Leidse universiteit sinds 1998 met haar onderwijs en onderzoek aan op de thema's die de stad kenmerken. Het gaat om vier clusters. Allereerst is Den Haag de stad van internationaal recht, vrede en veiligheid (1). Den Haag is voorts het centrum van politiek en openbaar bestuur (2). Bovendien biedt Den Haag, als een metropool met meer dan een half miljoen inwoners, de universiteit de mogelijkheid allerlei stedelijke vraagstukken (3) te bestuderen, te doceren en te helpen oplossen. En ten slotte is Den Haag een stad waar op het terrein van gezondheid en zorg (4) belangrijke activiteiten kunnen worden ontplooid.

Vanwege de wereldwijde concurrentie om talent en onderzoeksgeld, en haar verantwoordelijkheid voor het opleiden van nieuwe generaties zijn de beide vestigingsplaatsen voor de Universiteit Leiden strategisch heel belangrijk. Door nauw aan te blijven sluiten op het profiel van de stad Den Haag zal de campus kunnen doorgroeien tot een internationaal vooraanstaand academisch centrum van onderwijs en onderzoek op de vier genoemde clusters:

1. Internationaal recht, vrede en veiligheid,
2. Politiek en openbaar bestuur,
3. Stedelijke vraagstukken, en
4. Gezondheid en zorg.

Met de ontwikkeling van een sterk cluster op het gebied van zorg en gezondheid ontstaat er een nieuwe verbinding van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) met Den Haag.

Waarom dit document?

Dit document maakt duidelijk hoe universiteit en gemeente hun onderlinge samenwerking binnen de gekozen clusters de komende vijf jaren verder kunnen uitbouwen. Het laat bovendien zo concreet mogelijk zien welke behoefte er is aan extra ruimtes voor het onderwijs en onderzoek, studentenvoorzieningen en studentenhuisvesting. Al snel zal duidelijk zijn dat ambities de mogelijkheden in termen van huisvesting overtreffen. Niettemin wil dit document een helder toekomstbeeld schetsen van de Haagse campus van de Universiteit Leiden.

Groeiende band, meer kansen

De groeiende band tussen de universiteit met de Gemeente Den Haag, de ministeries, de internationale en Europese organisaties, de talrijke intergouvernementele en non-gouvernementele organisaties (IGO's en NGO's), ambassades, en de diplomatieke en juridische instellingen in Den Haag biedt onvermoede kansen voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Zo ontstaan er in het onderwijs steeds meer mogelijkheden voor contact met professionals uit de praktijk, en

voor stageplaatsen voor studenten, met betere kansen op werk in de eigen sector na het afstuderen. Onderzoekers krijgen gemakkelijker toegang tot hun onderzoeksobjecten en informatiebronnen en er ontstaan nieuwe kansen op financiering van onderzoek dat relevant is voor de Haagse organisaties.

Veel van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Den Haag raakt direct aan het werk van 'Haagse' organisaties en instituties. Wetenschappelijke kennis en complexe maatschappelijke vraagstukken komen hier heel natuurlijk samen. De directe nabijheid van en de toegang tot elkaars netwerk en kennis, expertise en ervaring heeft een grote meerwaarde. Dat maakt Den Haag bovendien nog aantrekkelijker als stad om er te wonen, te werken en te studeren.

Tegelijkertijd ondervindt ook de gemeente Den Haag concurrentie: andere grote steden azen op de vooraanstaande nationale en internationale positie die de stad in de afgelopen decennia heeft verworven. Den Haag heeft dan ook een sterke behoefte aan versterking van haar kennisinfrastructuur, zoals op gebied van (internationale) arbitrage en andere vormen van geschillenbeslechting. Den Haag ambieert bovendien een nieuwe rol als innovatie-aanjager van het regionaal/stedelijk bestuur en wil de netwerkfunctie van kennis/onderwijsinstellingen versterken. En, meer in het algemeen: intensieve samenwerking tussen alle betrokkenen – kennisinstellingen, bedrijfsleven, intermediaire organisaties en overheid – wordt gezien als een vereiste voor het versterken van het verdienvermogen en de innovatiekracht in een kenniseconomie ('triple helix'). De universiteit draagt aan al die ambities graag actief bij.

De gemeente Den Haag wil zich verder ontwikkelen tot een florerende, ook academische, studentenstad. De universiteit heeft de stad hierin veel te bieden: niet alleen aan studenten, hoogopgeleide afgestudeerden en wetenschappelijke kennis, maar ook als kweekvijver voor talent, innovaties, start-ups en postacademisch onderwijs. De verdere ontwikkeling van het universitaire campusleven in Den Haag staat daarom prominent op onze gezamenlijke agenda.

2. Waar we nu staan

Wetenschappelijk onderwijs in Den Haag

Het aantal universitaire studenten in Den Haag en het daarbij horende aantal medewerkers aan de Haagse Campus is de afgelopen jaren snel gegroeid. De Universiteit Leiden is een onderzoeksintensieve universiteit: het uitgangspunt is dat al het onderwijs een duidelijk herkenbare basis en verbinding heeft met haar onderzoek. Alle fasen van het universitaire onderwijsaanbod zijn inmiddels vertegenwoordigd in Den Haag. De kern wordt gevormd door de (voltijd) bachelor- en masteropleidingen voor studenten uit binnen- en buitenland. Daarnaast worden er minoren (clusters van bijvakken) aangeboden, waarvan enkele in samenwerking met de Haagse Hogeschool. Er is een groeiend aanbod in het postinitiële onderwijs (onderwijs na de reguliere opleiding) zoals cursussen, deeltijdopleidingen en leergangen voor professionals op de arbeidsmarkt (life long learning). Er is een ruim aanbod aan *summer schools*, en zijn er *pre-university* programma's voor scholieren in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

Daarnaast blijken nieuwe vormen van online onderwijs, zoals de *Massive Online Open Courses* (MOOCs), zeer succesvol in het op afstand en wereldwijd bereiken van zeer omvangrijke nieuwe doelgroepen. Wereldwijd te volgen MOOCs zoals 'International Law in Action in The Hague', 'International Criminal Justice', of 'International Arbitration and Investment Litigation' dragen sterk bij aan de internationale zichtbaarheid van Den Haag als academisch centrum. Op het onderwijsdomein liggen kansen: groeipotentie in nauwe aansluiting op wat de stad biedt en vraagt, is overal aanwezig.

Het universitaire bacheloraanbod in Den Haag is momenteel al omvangrijk: met drie volledige bachelorprogramma's (Bestuurskunde, Liberal Arts and Sciences: Global Challenges, en International Studies) en een bachelorafstudeerrichting (Informatica en economie). Hier staan circa 2.750 studenten ingeschreven (2015/2016). In deze opleidingen is een interdisciplinaire aanpak herkenbaar. Bestuurskunde kent bijdragen vanuit het recht, economie, politieke wetenschappen en internationale betrekkingen; aan het Global Challenges-programma van het University College in Den Haag dragen alle disciplines bij inclusief de sciences; en International Studies heeft een sterk geesteswetenschappelijke inslag met bijdragen vanuit de talen en culturen, geschiedenis, internationale betrekkingen en economie.

De gekozen focus op Den Haag is ook zichtbaar in de *master*opleidingen die worden aangeboden. Bij de vier Haagse masteropleidingen staan in totaal bijna 600 studenten ingeschreven (2015/2016).[1] Daarnaast biedt de universiteit in Den Haag enkele niet door het ministerie van OCW bekostigde post-initiële masteropleidingen aan waaronder de masteropleidingen Cyber Security (waarin Leiden, Delft en de Haagse Hogeschool samenwerken in het kader van de Cyber Security Academy) en International Relations and Diplomacy. In het post-initiële domein biedt de universiteit onderwijs aan (nationale en internationale) professionals aan die in Den Haag

[1] Crisis and Security Management, Management van de publieke sector, Public Administration, en Public International Law.

hun werk vinden. Deze groep is goed voor bijna 80 extra ingeschreven academische studenten in Den Haag.

Wetenschappelijk onderzoek in Den Haag

Het wetenschappelijk onderzoek met de bijbehorende staf is de afgelopen jaren gestaag gegroeid. De onderzoeksagenda van de Universiteit Leiden in Den Haag bestaat zowel uit meerjarig en veelal fundamenteel onderzoek (door nieuwsgierigheid gedreven) als uit – vaak kortlopend beleidsonderzoek. Bestaande meerjarige onderzoeksprogramma's in Den Haag focussen op public management, comparative policy analysis, security governance, en International en European governance vanuit het Instituut Bestuurskunde. En daarnaast op veranderingen in grote steden vanuit het multidisciplinaire Centre for Modern Urban Studies (MUS). Verder huisvest de Haagse campus het Montesquieu Instituut, dat zich richt zich op de Europese constitutionele ontwikkelingen; het Centrum voor Regionale Kennisontwikkeling (CRK) met een doctoraal programma voor werken en promoveren. Ten slotte is het Grotius Centre van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid actief op terreinen als internationaal recht, internationaal strafrecht, peace and security, en internationale mensenrechten.

Huisvesting

Om de al in 2013 voorziene groei in studenten en personeel op te vangen, verrijst momenteel een nieuwe universitaire locatie in het Wijnhavenkwartier. Hiermee wordt de campus Den Haag een compacte campus met een aantal hoofdlocaties voor onderwijs en onderzoek op loopafstand van elkaar: het Anna van Buerenplein, de Wijnhaven en de Schouwburgstraat (zie de luchtfoto op de voorpagina).

De gemeente Den Haag heeft zich vanaf het begin ingespannen voor het vinden van adequate huisvesting. In de gemeente Leiden heeft de universiteit vrijwel al haar gebouwen in eigendom; in Den Haag huurt de universiteit de panden aan het Anna van Buerenplein en de Wijnhaven. In het najaar van 2016 wordt de locatie Wijnhaven opgeleverd, waar studenten en medewerkers de Faculteit Governance and Global Affairs (FGGA), instituut Bestuurskunde, het nieuwe instituut Security Studies en Global Affairs (ISGA), en de opleiding International Studies van de Faculteit der Geesteswetenschappen hun intrek nemen. In totaal 12.300 m^2 is geschikt gemaakt voor onderwijs en werkruimtes en bibliotheek. Ook komt in Den Haag een Universiteitsbibliotheek met daarin een groot aantal studie- en werkplekken. De groei in onderwijs en onderzoek in Den Haag gaat echter zo hard, dat deze nieuwe huisvesting spoedig te klein zal zijn.

3. Waar we naartoe willen

Groei Haagse kenniseconomie, maximale impact

De groei van de kenniseconomie is een drijvende kracht voor de stad en de regio.

De gemeente Den Haag wil daarom investeren in versterking van de academische onderwijs- en kennisinfrastructuur in de stad.

Binnen het Haagse profiel van stad van internationaal recht, vrede en veiligheid[2] zet de gemeente krachtig in op de ontwikkeling van een beperkt aantal sterke clusters en nieuwe niches in de kenniseconomie[3]. Gekoppeld aan samenwerking in de 'triple helix' (onderwijs- en kennisinstellingen, internationale organisaties en bedrijven, en overheden) brengt dit de stad in een goede positie voor innovaties. Tevens wil zij een sterk cluster op het gebied van zorg en gezondheid creëren voor de stad en de omliggende gemeenten. Op haar beurt zet de Universiteit Leiden de komende jaren in op een duurzame voortzetting van de groei- en kwaliteitsgerichte strategie voor haar Haagse campus[4].

De universiteit richt zich op een maximale impact van haar onderwijs en onderzoek, zowel wetenschappelijk, cultureel, maatschappelijk als economisch.

Voor een sterke kenniseconomie in Den Haag is het van belang om studenten en afgestudeerden zo lang mogelijk voor en in de stad te behouden. Dit begint met het aantrekken van studenten. We willen hen een goede plek voor verblijf tijdens de studie bieden, we hopen dat zij ambassadeur worden voor de stad, en, ten slotte, zou het goed zijn als zij ook na hun afstuderen voor de arbeidsmarkt in de stad, regio en voor de bredere Nederlandse kenniseconomie behouden blijven. Door het vergroten en verbreden van het Haagse onderwijsaanbod van de universiteit ontstaan er meer mogelijkheden om al die doelen te bereiken.

Groei wetenschappelijk onderwijs- en onderzoek

De Universiteit Leiden wil campus Den Haag de komende vijf jaren laten uitgroeien tot een internationaal academisch centrum door het onderwijs en onderzoek sterker aan te sluiten op het profiel van de stad Den Haag[5].

2 Coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse kracht 2014-2018'.

3 Agenda Kenniseconomie (gemeente Den Haag) (sterke clusters, nieuwe niches).

4 Excelleren in vrijheid, Instellingsplan Universiteit Leiden 2015-2020.

5 Haagse Educatieve Agenda 2014-2018 (ambitie 7: onderwijs in een internationale stad, H8 agenda voor HO).

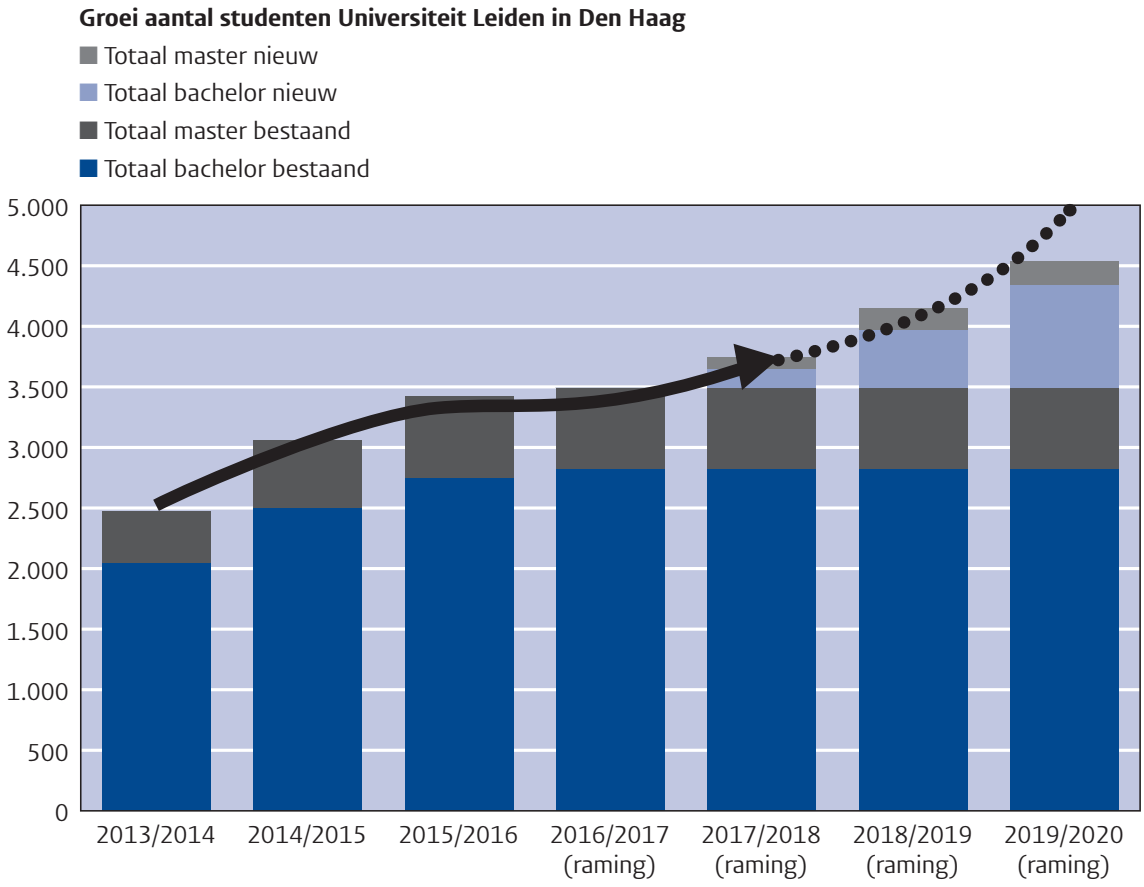

De academische onderwijs- en kennisinfrastructuur in de Haagse binnenstad wil zij nog sterker verbinden met de maatschappelijke thema's van de stad. Samen met de gemeente wil de universiteit wetenschappelijk onderzoek en onderwijs nog beter laten aansluiten op de vier hoofdthema's: internationaal recht, vrede en veiligheid, politiek en openbaar bestuur, stedelijke vraagstukken, en gezondheid en zorg.

De universiteit kiest daarbij voor een ambitieuze insteek: in volume van academische studenten, in kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs, en in een herkenbaar internationaal profiel.

De ambitie van de Universiteit Leiden is om in Den Haag door te groeien naar een omvang van tenminste 4.000 academische studenten, met de potentie van verdere doorgroei naar ten minste 4500 studenten in 2020.

Deze doorgroei naar 4.500 studenten vereist dat naast de bestaande huisvestingsplannen aanvullende onderwijsfaciliteiten beschikbaar komen. Deze groei komt neer op een stijging van studentenaantallen van ruim 17% ten opzichte van 2015, met de potentie van verdere groei van ruim 30% bij beschikbaarheid van aanvullende onderwijsfaciliteiten. In de *bestaande* opleidingen is zeer lichte doorgroei (2%) voorzien. Daar hoort bij een stevige groei van onze wetenschappelijke staf.

In de periode t/m 2020 zullen in Den Haag twee à drie nieuwe driejarige Engelstalige bacheloropleidingen starten en twee à drie nieuwe 1- of 2-jarige Engelstalige masteropleidingen.

De verwachting is dat nieuwe opleidingen samen goed zijn voor minimaal 500 (bij bestaande huisvestingsplannen) tot mogelijk 1.000 of meer extra inschrijvingen in 2020, bovenop de in 2020 circa 3.500 universitair studenten die zich thans inschrijven voor de *bestaande* opleidingen in Den Haag.

Naast het reguliere aanbod van bachelor- en masteronderwijs wil de Universiteit Leiden het aantal leergangen voor professionals (onder meer op het terrein van politiek, bestuur, veiligheid en leiderschap) uitbreiden en nieuwe, internationale *summer schools* starten.

De Faculty Governance and Global Affairs werkt aan impact en innovatie via haar centres. In het Centre for Innovation bijvoorbeeld komen experts op het raakvlak van wetenschap, technologie en ondernemerschap samen met studenten, onderzoekers en andere partijen in de stad om innovatieve ideeën tot bloei te brengen.

De campus Den Haag als tweede locatie van Universiteit Leiden

Alle faculteiten van de Universiteit Leiden gaan bijdragen aan de groei van de onderwijs- en kennisinfrastructuur, ook de faculteiten die hun hoofdvestiging in Leiden hebben. De campus Den Haag is een locatie van de universiteit, waar naast de FGGA die er permanent en in zijn geheel is gevestigd, ook andere faculteiten activiteiten op het gebied van onderwijs en onderzoek ontwikkelen en aanbieden. Veelal zal dit ook interdisciplinair onderzoek en multidisciplinair onderwijs betreffen, waarbij meerdere faculteiten samenwerken. Alleen al vanuit de faculteit gevestigd in Den Haag was in 2014/2015 in totaal 150 fte aan personeel (wetenschappelijk en ondersteuning) in dienst van de Universiteit Leiden.

Het campusgevoel

Meer studentenfaciliteiten in de binnenstad van Den Haag.

Vanuit de universitaire gemeenschap in Den Haag is er steeds meer behoefte aan een samenbindend karakter van de activiteiten in Den Haag die ook tot uitdrukking zou moeten komen in de faciliteiten voor werknemers, studenten en stad. Er is een groeiende behoefte aan een ‘campusgevoel met een universitaire identiteit’.

Het Leids Universitair Studenten Platform heeft hier aandacht voor gevraagd. Ook de uitkomsten van de Nationale Studenten Enquête van de afgelopen jaren tonen aan dat we daar in Den Haag nog niet zijn. Voor Den Haag liggen er nog heel veel kansen om de band van studenten met de stad te versterken. De omvang van de academische activiteiten in Den Haag is na 15 jaar ook zodanig gegroeid dat die meer eigen en stadsbrede universitaire faciliteiten rechtvaardigen.

Globaal (niet uitputtend) overzicht van spelers met activiteiten voorzien in de vestiging campus Den Haag. Onder FGGA vallen diverse Centres, o.a. het Centre for Innovation (CFI), het Centre for Professional Learning (CPL), het Centrum voor Regionale Kennisontwikkeling (CRK) en het Centre for Modern Urban Studies (MUS). Het Grotius Centre of International Legal Studies is een centre op twee locaties – Leiden en Den Haag – en maakt deel uit van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

De campus in Den Haag van de Universiteit Leiden

Faculteit Governance and Global Affairs (FGGA)
Nieuwe naam per 1 januari 2016, voorheen faculteit Campus Den Haag

- Instituut Bestuurskunde
- Instituut Security Studies and Global Affairs (ISGA), per 1 januari 2016
- Leiden University College The Hague (LUCTH)
- Graduate School The Hague
- Centres: CFI, CPL, CRK, MUS

Haags onderwijs en onderzoek andere Leidse faculteiten

- Archeologie
- Geesteswetenschappen
- Rechtsgeleerdheid: onder andere Grotius Centre
- Sociale Wetenschappen
- Wiskunde en Natuurwetenschappen

LUMC-campus Den Haag

Duurzaam netwerk in stad

De ambitie is om een duurzaam netwerk te ontwikkelen tussen gemeente, universiteit en andere partners in stad en regio, waarin kennis en praktijk structureel met elkaar verbonden worden.

Een factor die de ontwikkeling van dit netwerk sterk zal bevorderen, is fysieke nabijheid. In de regio Zuid-Holland is dat het netwerk met onder andere de universitaire partners Technische Universiteit Delft en Erasmus Universiteit Rotterdam. Op lokale schaal is de nabijheid van universitaire organisatie en de gemeentelijke organisatie in de Haagse binnenstad een feit. Het grote voordeel van die fysieke nabijheid willen we komende jaren beter en meer gaan benutten. Gemeentelijke en universitaire medewerkers op alle niveaus weten elkaar te vinden: van beleidscollega's tot directeuren, wetenschappers, studenten en bestuurders. Bij het ontwikkelen van nieuwe voorzieningen zal de nabijheid van locaties dan ook een belangrijke overweging zijn.

Leiden kan niet zonder Den Haag, en Den Haag niet zonder Leiden. En zo groeit in de samenwerking de campus in Den Haag de komende vijf jaar uit tot een internationaal vooraanstaand academisch centrum van 15 voltijdse academische topopleidingen (10 bestaande, inclusief niet bekostigde masters, en 5 nieuwe), een Graduate School The Hague die zich ook richt op duale promotietrajecten, een faculteit met drie instituten waaronder een residentieel University College, en een sterke betrokkenheid van alle overige Leidse faculteiten. We gaan samen op weg naar 4.000 nationale en internationale academische studenten, naar nieuwe ontmoetingen tussen steden en de regio en de wijdere wereld, en een academisch centrum waarin studenten zich in Den Haag ontwikkelen tot wereldburgers.

Wijnhaven

4. Wat we daarvoor nodig hebben

Strategische partnerschappen in stad en regio

Om de ambities in het vorige hoofdstuk waar te kunnen maken zijn enkele randvoorwaarden van groot belang. De Universiteit Leiden werkt niet in isolement, en heeft haar huidige en nieuwe partners in stad en regio nodig om zo gezamenlijk de impact van haar onderwijs en onderzoek en van de studenten op de stad te vergroten. Niet alleen de gemeente zelf is een belangrijke partner van de universiteit in dit netwerk; ook de stedelijke agglomeratie eromheen is een inspirerende voedingsbodem voor onderzoek. Dit biedt tegelijkertijd de kans om nog intensiever samen te werken met onze LDE-partners, de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Op het gebied van onderzoek en onderwijs zijn de volgende partnerschappen belangrijk:

- Internationale organisaties in Den Haag. Dit blijkt onder meer uit de Letter of intent (2015) die zeven internationale organisaties[6] samen met gemeente Den Haag en de Universiteit Leiden hebben getekend op het gebied van internationaal recht en geschillenbeslechting. Een 'Guide to International Organisations in The Hague' toont de kracht van Den Haag als intellectueel centrum in dat domein en laat zien dat de relatie van stad en universiteit veel ouder is dan de vestiging van de campus. Twee vooraanstaande Leidse hoogleraren, Van Eysinga en Kooijmans, waren rechter in Den Haag. Al heel lang wordt de groeiende jurisprudentie van de Haagse gerechtshoven gevolgd door wetenschappers en studenten van de Leidse rechtenfaculteit.
- Allianties als The Hague Academic Coalition (HAC, waarvan de Leidse campus in Den Haag in 2004 een van de founding members was), de Cyber Security Academy (CSA), The Hague Security Delta (HSD) en het International Centre for Counter-terrorism (ICCT). Hierin nemen zowel gemeente en universiteit deel en werken samen op het gebied van onderwijs en aan het versterken van de internationale impact van stad en regio[7].
- De kennisalliantie Leiden-Delft-Erasmus (LDE, gestart in 2012) als sterk kennescluster in de provincie Zuid-Holland. Hierin zoeken de drie universiteiten samen meerwaarde en zetten zij zichzelf en elkaar regionaal en internationaal sterker op de kaart, zowel op gebied van onderzoek (gebundeld in acht centers, Medical Delta en daarnaast ook in de sciences) als onderwijs (via gezamenlijke minoren, zes joint opleidingen en gezamenlijke honours-programma's). Een aantal van de centres richten zich op maatschappelijke thema's in het bijzonder relevant voor steden (onder meer BOLD cities, Sustainability, Safety and security, Metropolis and Mainport). De drie nabij gelegen universiteitssteden zijn ook voor Den Haag een potentiële bron van nieuwe instroom van studenten die een vervolgopleiding zoeken.
- Met de Haagse Hogeschool werkt de universiteit samen in de opleiding Cyber Security.

6 Hague Conference on Private International Law (HccH), Permanent Court of Arbitration (PCA), International Court of Justice (ICJ), International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), International Criminal Court (ICC), Special Tribunal for Lebanon (STL), Asser Institute

7 Programma Internationaal. Hague impact economie (gemeente Den Haag, juli 2015). (aanpak met drie pijlers: acquisitie, allianties, metropoolvorming).

- Sinds 2002 werkt de Universiteit Leiden nauw samen met het Koninklijk Conservatorium en met de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in een gezamenlijke Academy of Creative and Performing Arts. Zo is er een gemeenschappelijk PhD-programma waar componisten, uitvoerend kunstenaars, visual artists en designers de mogelijkheid hebben om promotieonderzoek te doen. Voorts kunnen studenten van de Leidse universiteit hier theoretisch en praktisch kunst-vakonderwijs volgen, waarvan de studiepunten meetellen voor hun bachelor- of masterdiploma – en omgekeerd. Deze samenwerking biedt een unieke combinatie van uitvoerende kunsten met wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. De samenwerking tussen universiteit en hogeschool kan de komende jaren nog verder worden verdiept.
- Het voortgezet onderwijs in Den Haag, als partner voor universiteit en stad waar het gaat om het vergroten van de instroomkansen van scholieren in een universitaire (bachelor)opleiding in Den Haag.
- In het domein Gezondheid en Zorg: STZ Ziekenhuizen, MCH-Bronovo en Haga-ziekenhuis (onderdeel Reinier-Haga Groep), OOR Leiden, GGD Haaglanden, RIVM, TNO, Gezondheidsraad en Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS).

Voor het campusgevoel in Den Haag (zie de vorige paragraaf) en de ambitie uit te groeien naar een internationale en interculturele academische studentenstad zijn ook andere partnerschappen van belang, onder andere:

- Het International Community Platform (ICP) in Den Haag, waarin zowel gemeente als universiteit als (internationaal georiënteerde) ondernemingen en andere kennisinstellingen deelnemen en de gemeente medefinancier is. Dit platform heeft een belangrijke netwerkfunctie en zet zich in voor het aantrekkelijker maken van de stad Den Haag voor internationaal talent.
- Platform Den Haag Studentenstad, dat tot doel heeft om Den Haag beter op de kaart te zetten als internationale studentenstad met een duidelijk profiel, en waarin wordt samengewerkt door de alle instellingen voor Hoger Onderwijs in Den Haag.
- Stichting Binnenstad Den Haag, waarin de universiteit zich met andere partners inzet voor een aantrekkelijke binnenstad. Deze samenwerking is van belang vanwege de ambitie om meer studentenfaciliteiten te realiseren in de binnenstad.
- Hogescholen in Den Haag als mogelijke partner, vanwege het waar mogelijk delen van studentenfaciliteiten en buitensportvoorzieningen.

Fysieke ruimtes, studentenvoorzieningen en faciliteiten

In de plannen voor Wijnhaven die in 2013 zijn gemaakt is met het merendeel van de nieuwe activiteiten nog geen rekening gehouden. Zolang groei om inhoudelijke en/of strategische redenen belangrijk is, blijft de zoektocht naar geschikte nieuwe ruimtes in Den Haag actueel. In de Wijnhaven is aanvullende behoefte aan werkplekken.

De Haagse studenten van de Universiteit Leiden missen in de binnenstad van Den Haag een ontmoetingsplek voor sociale activiteiten, cultuur en sport. De huidige faciliteiten voor dergelijke activiteiten zijn op dit moment al niet voldoende. Als we deze studenten hiervoor moeten verwijzen naar de stad Leiden, leidt dat ertoe dat het *community*-gevoel dat op de Haagse campus

moet ontstaan, achterwege blijft. Er is daarom in aanvulling op de onderwijs- en studievoorzieningen in het Wijnhavengebouw grote behoefte aan een eigen studentenvoorzieningengebouw in de binnenstad van Den Haag. De universiteit en de gemeente onderzoeken in een gezamenlijke locatiestudie hoe hier het best in voorzien kan worden. De universiteit overlegt met andere Haagse instellingen voor (hoger) onderwijs over medegebruik van voorzieningen. Specifiek aandachtspunt zijn de voorzieningen op het gebied van sport. Het ontbreken van geschikte sportfaciliteiten (zowel in een fitnessruimte, in een sportzaal, als buiten) in de nabije omgeving komt steevast als een van de kritische aandachtspunten in de internationale studentenenquêtes naar voren.

5. Hoe we dit verder uitwerken

Jaarlijks uitvoeringsprogramma

Per kalenderjaar stelt de universiteit een uitvoeringsprogramma op met een overzicht van concrete projecten voor onderwijs en onderzoek, de benodigde huisvesting en voorzieningen, en projecten voor impact en netwerken. Aan de hand daarvan wordt de behoefteschets uit de bijlage (meerjarenraming) steeds bijgesteld. Een gezamenlijke stuurgroep en een regiegroep van gemeente en universiteit dragen zorg voor het opstellen van de jaarplannen en de benodigde afstemming tussen de partijen over de uitvoering daarvan.

Dit kaderdocument biedt de grondslag voor mogelijke subsidieaanvragen van Universiteit Leiden aan gemeente Den Haag voor specifieke samenwerkingsprojecten die passen in de geschetste ontwikkelingen en ambities. Daarnaast kunnen mogelijkheden worden verkend voor het gezamenlijk verwerven van externe gelden en subsidies. De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en realisatie van de uiteindelijke producten van onderzoek en onderwijs ligt bij de universiteit. Kwaliteit en integriteit van onderzoek en onderwijs zijn onderworpen aan de gebruikelijke interne en externe kwaliteitsmaatstaven en -waarborgen.

Hoofdlijnen uitvoeringsagenda: onderwijs en onderzoek

Aansluitend op de thema's van het kennisagenda van de gemeente Den Haag wil de universiteit de komende jaren wetenschappelijke onderwijs- en onderzoeksactiviteiten ontwikkelen op een aantal strategische thematische clusters.

Deze vier thematische clusters op gebied van onderwijs en onderzoek zijn: internationaal recht, vrede en veiligheid (1); politiek en openbaar bestuur (2); stedelijke vraagstukken (3); gezondheid en zorg (4). Een heldere focus op de vraagstukken waarmee stad en wereld kampen en een daarop aansluitende interdisciplinaire aanpak maken het mogelijk om bij te dragen aan het oplossen van de grote vragen waarvoor onze samenleving en de mensheid staat. De razendsnelle groei in de mogelijkheden om in *big data* nooit eerder geziene patronen te ontdekken, maakt een onlosmakelijk deel uit van het wetenschappelijk onderzoek dat in Den Haag binnen elk van de clusters plaatsvindt. Onderzoek naar en met big data is dan ook een rode draad door de vier clusters, waarin onder andere de Faculteit der Wiskunde en natuurwetenschappen samenwerkt met het Centre for Innovation en onze partners in de Leiden-Delft-Erasmus-kennisalliantie.

De universiteit wil op alle vier clusters inzetten. Voor de meeste zijn de eerste stappen al gezet. De nieuwe initiatieven binnen deze clusters variëren nog sterk qua mate van concreetheid: van concrete plannen gereed voor implementatie, tot voorstellen in planfase, en wensbeelden voor mogelijke toekomstige verdergaande samenwerking. Deze clusters – en de verdere inhoudelijke uitwerking ervan – worden de toetssteen voor verplaatsing of start van toekomstige opleidingen en onderzoeksactiviteiten van de universiteit op haar campus in Den Haag. Het onderzoek en onderwijs in Den Haag zal in toenemende mate plaatsvinden over de grenzen van de opleidingen

en disciplines heen. De universiteit zet in op versteviging van de samenwerking met haar strategische partners in LDE-verband bij de nieuwe onderwijs- en onderzoekinitiatieven.

Deze vier thema's raken niet alleen aan de clusters van de Agenda Kenniseconomie (onder meer Vrede en recht, Security delta, IT), maar passen ook binnen de kansrijke dwarsverbanden en unieke niches (arbitrage, big data, cybersecurity, governance, medical/public/e-health, smart city), zoals beoogd in de Haagse Agenda Kenniseconomie. Hier kan de universiteit bij uitstek een bijdrage leveren in het ontwikkelen van kennis en innovaties.

Uitwerking van de vier thematische clusters

1. Internationaal recht, vrede en veiligheid

Den Haag is synoniem met kansen. Kansen liggen er bijvoorbeeld in interactie met de lokale, provinciale en de rijksoverheid, met de vele in Den Haag gevestigde internationale organisaties en tribunalen, met de Rechtbank Den Haag, het Gerechtshof, enzovoorts. In de afgelopen jaren heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid sterk geïnvesteerd in haar Haagse aanwezigheid, nabij rechtbank en gerechtshof en internationale organisaties en tribunalen. Het Grotius Centre for International Legal Studies heeft in de afgelopen jaren een uitgebreide onderzoeks- en onderwijsagenda ontwikkeld en maakt ambitieuze scenario's voor de toekomst. Het onderwijsaanbod van het Leiden University College The Hague (LUCTH) wordt voor een groot deel verzorgd door docenten van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Binnen dit thema zijn al diverse activiteiten gestart of in voorbereiding:

- Oprichting van een tweede instituut met vestigingsplaats Den Haag, het Institute of Security and Global Affairs (ISGA, deel uitmakend van de FGGA).
- Start van een nieuwe Engelstalige bacheloropleiding Security Studies, met bijdragen vanuit bestuurskunde, recht, psychologie, computer science, internationale betrekkingen, en techniek vanuit Delft.
- Nieuwe, op Den Haag toegesneden MOOCs van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid zijn in ontwikkeling.
- Big data- initiatieven op het gebied van peace and justice, waarbij naast het ISGA, de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen, het Centre for Innovation, het Leiden Centre for Data Science en de TU Delft betrokken zijn. Dit is een niche, die niet alleen om onderzoek draait, maar ook een hub vormt die bedrijvigheid creëert en aantrekt. Hiertoe wordt onder meer het 'Hague Innovation Hub – Innovating Peace and Justice in a Digital Age' gestart, waarin het Centre for Innovation een ondersteunende tfunctie heeft in de ontwikkeling van Den Haag als dé broedplaats voor bedrijvigheid en innovatie op het snijvlak van ICT, vrede en recht.

In de komende jaren wil de Faculteit der Rechtsgeleerdheid verschillende nieuwe impulsen geven aan haar onderzoeks- en onderwijsactiviteiten in Den Haag, zoals bijvoorbeeld met:

- Uitbouw van het Grotius Centre for International Legal Studies, met een focus op onderzoek en cursus-/advanced master-aanbod op het gebied van internationale arbitrage, trainingen voor professionals.

- Ontwikkeling van twee The Hague Law Labs: The Administrative Law Lab en The Constitutional Design Lab, vanuit de FGGA en de FdR.

De faculteit wil hiermee voortbouwen op haar sterke positie in het staats- en bestuursrecht en het internationaal recht.

2. Politiek en openbaar bestuur

Dit thema raakt aan de kern van het profiel van de Faculteit Governance and Global Affairs. Daarnaast zijn binnen dit cluster ook andere faculteiten actief. Een zeer succesvolle opleiding in Den Haag is bijvoorbeeld de bachelor International Studies van de Faculteit der Geesteswetenschappen, waarin studenten de geschiedenis, cultuur, politiek en economie van een wereldregio bestuderen. Reeds gestart is de uitbreiding van het onderzoeksprogramma van de FGGA met international governance en digital security.

Daarnaast zijn er nieuwe plannen, in het bijzonder:

- Verkenning van de mogelijkheden van nieuw masteronderwijs in Den Haag op gebieden van governance, politiek en ICT, bacheloronderwijs op gebied van politieke wetenschappen vanuit de Faculteit der Sociale Wetenschappen, en de opzet van nieuw gezamenlijk minoronderwijs in Den Haag op het gebied van Governance en Heritage door de Faculteiten Governance and Global Affairs en Archeologie.
- Verkenning van de oprichting van een nieuwe School of Governance in het post-initiële onderwijs voor professionals.
- Verkenning van de mogelijkheid van een nieuw onderzoeksprogramma op het gebied van public leadership and management.
- Uitbouw van het onderzoek naar peace informatics op het snijvlak tussen big data en governance.
- Het inhuizen bij Universiteit Leiden van de nieuwe master opleiding Engineering and Policy Analysis van de TU Delft.

3. Stedelijke vraagstukken

De Universiteit Leiden wil met haar wetenschappelijk onderwijs en onderzoek bovendien bijdragen aan de oplossing van de actuele stedelijke vraagstukken waarmee Den Haag kampt. Oplossingen voor vraagstukken rond ontwikkelingen in de (jeugd)zorg, de toenemende diversiteit van de samenleving, probleemgedrag van jongeren en radicalisering en sociale spanningen zijn gebaat bij academische kennis en denkkracht. Een goed voorbeeld hiervan is het Schilderswijk-project van het Leiden University College the Hague. Het onderwerp van stedelijke vraagstukken sluit nauw aan bij de Nationale Wetenschaps Agenda (NWA) en Europese Grand Challanges thema's 'smart-liveable cities' en 'inclusive and reflective societies'.

De universiteit heeft voor de komende periode de volgende ambities binnen dit thema:

- Verkenning van de mogelijkheden van een nieuw interfacultair en interdisciplinair onderwijs- en onderzoeksprogramma naar stedelijke vraagstukken, waarin *de stad* Den Haag onderwerp van onderwijs en onderzoek is, maar waarin ook de wereldwijde verstedelijking prominent aan de orde komt. Diverse faculteiten (onder meer Faculteit der Geesteswetenschappen, en Faculteit der Sociale Wetenschappen) willen op dit thema samenwerken, waar dit zinvol is in

de context van de samenwerking Leiden-Delft-Erasmus. Zeer uiteenlopende thema's kunnen daarbij aan de orde komen, zoals: vroeg-signalering en preventie van probleemgedrag en psychopathologie, radicalisering, agressie bij jongeren, human security, inclusiviteit en diversiteit, de duurzame stad, de vitale staat, migratie en minderheden, godsdiensten, meertaligheid, de vormgeving van de publieke ruimte, de historische wortels van Den Haag als urbane, multiculturele gemeenschap en de explosief toegenomen mogelijkheden voor informatieuitwisseling. De onderwijs- en onderzoekactiviteiten van het Centre for Modern Urban Studies zullen daarom de komende jaren worden geïntensiveerd en uitgebreid, in nauwe samenwerking met van de faculteiten in Leiden.
- Ontwikkeling van een denktank voor stedelijke vraagstukken voor de gemeente Den Haag vanuit de verschillende expertisegebieden die zich binnen de faculteiten met dit cluster bezighouden.
- Een nieuw kenniscentrum Jeugd en gedrag (Faculteit der Sociale Wetenschappen) waar samen met gemeenten beleid rond jeugdzorg en radicalisering, agressie en preventie van criminaliteit kan worden ontwikkeld.
- Verkenning voor een nieuwe academische Werkplaats Diversiteit in het onderwijs, gericht op voortgezet onderwijs.
- Versterking onderwijssamenwerking met Hogeschool voor Kunsten

4. Gezondheid en zorg

Het Leids Universitair Medisch Centrum, de Haagse STZ-ziekenhuizen, MCH-Bronovo en het HagaZiekenhuis (onderdeel van Reinier-Haga Groep) en de Universiteit Leiden, dragen gezamenlijk bij aan een LUMC-campus Den Haag.

Start van een 'LUMC-campus Den Haag'

Dit plan is inmiddels in uitvoering. Waarom gezondheid en zorg als nieuw thema in academisch Den Haag? Steden en de regio's waarvan deze deel uitmaken worden steeds belangrijker voor de samenleving. Steden gelden niet alleen als economisch zwaartepunt, maar ook als knooppunt voor gezondheid- en zorgvraagstukken in relatie tot academische kennis, valorisatie en innovatie. Den Haag kent een bevolking met een sterk multi-etnische samenstelling, veel sterker dan Leiden. Er is een significant aantal kwetsbare groepen: jeugd, ouderen en de zogenaamde achterstandsgroepen. Den Haag kent, door haar demografische samenstelling, specifieke grootstedelijke vraagstukken op het gebied van volksgezondheid en zorg. Voorbeelden hiervan zijn diabetes, trauma, en alcohol- en drugsgebruik. Verder heeft Den Haag een arbeidsmarkt waarin de gezondheidszorg qua omvang de derde sector is die nog steeds groeit. Daarnaast krijgt de gemeente een groeiend aantal verantwoordelijkheden in de zorg door de decentralisaties binnen de overheid.

LUMC Campus Den Haag wil een sterk biomedisch cluster vormen om gezamenlijk grootstedelijke gezondheidsvraagstukken te kunnen aanpakken. Door gezamenlijk onderzoek en onderwijs wordt de kennisintensiteit in het biomedisch domein versterkt voor zowel de stad Den Haag als voor alle deelnemende, bovengenoemde partners. Den Haag vormt door haar omvang en bevolkingssamenstelling een uitdagende en inspirerende bron voor onderzoek, innovatie en kennisva-

lorisatie. De specifieke kennisinbreng en praktijkervaring van deze partners maakt dat daar vele successen geboekt kunnen worden op het domein van gezondheid en zorg.

De LUMC-campus Den Haag richt zich in eerste instantie op Public Health. Volksgezondheid is een belangrijk onderwerp in de multi-etnische stad Den Haag. Andere programmalijnen van het samenwerkingsverband zijn: Clinical Trials, de Opleidings- en Onderwijsregio (OOR) en samenwerking in de oncologie. Het LUMC zal in Den Haag geen zorg gaan verlenen, maar richt zich vooral op onderzoek en onderwijs, innovatie (e-health) en kennisvalorisatie. De partners hebben met hun eigen inhoudelijke expertise en praktijkervaring ieder een aanwijsbare meerwaarde. Gezamenlijk onderzoek zal veel nieuwe kennis opleveren voor het gemeentelijk beleid rondom zorg en gezondheid. De samenwerking met alle partners zal leiden tot meer preventie, innovatie en tot een verbetering van gezondheid en zorg in Den Haag.

Hoofdlijnen uitvoeringsagenda: huisvesting

1. Extra ruimtes voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek

Om de ambities voor groei van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Den Haag te kunnen realiseren zijn extra ruimtes nodig:

- Extra werkruimtes voor de onderwijs-staf (docenten, ondersteunend personeel) voor de nieuwe bachelor- en masterprogramma's die zijn voorzien in Den Haag.
- Extra ruimtes voor de onderzoeksstaf (hoogleraren, onderzoekers, postdocs, promovendi, ondersteunend personeel), voor de bezetting van nieuwe onderzoeksprogramma's en bijbehorende leerstoelen.
- Huisvesting voor de nieuwe School of Governance, gericht op post-academisch onderwijs.

Zie bijlage B1 voor een meerjarenraming van de behoefte van de universiteit.

2. Een studentenvoorzieningengebouw, Student Centre The Hague

Bij een volwaardige tweede vestiging van de Universiteit Leiden hoort naast de verdere uitbouw van onderwijs en onderzoek ook de realisatie van een Student Centre met eigen en stadsbrede faciliteiten in Den Haag. Om Haagse universitaire studenten meer met de stad, de Haagse activiteiten en de Haagse binnenstad te verbinden en hen de mogelijkheid te bieden een Haags studentenleven te ontwikkelen, is beoogd in de nabijheid van de drie locaties van Campus Den Haag een Student Centre te realiseren. In Den Haag is voor universitaire studenten behoefte aan deze ontmoetingsplek, met een gebundeld aanbod van voorzieningen en faciliteiten. Een plek die geschikt is voor avondgebruik en die vanwege het beoogde 'campusgevoel' dichtbij het centrum van Den Haag ligt. Het beoogde Student Centre bevat de volgende onderdelen:

- Werkplekken en voorzieningen voor nieuwe studieverenigingen met ruimtes voor dans, toneel, muziek, yoga, en een soort huiskamer of bar. Hier kunnen ook studentenfeesten en inhoudelijke bijeenkomsten georganiseerd worden.
- Ruimte voor internationale studenten en studentenorganisaties. Buitenlandse studenten hebben de behoefte aan een 'International House The Hague'. Daarnaast wil een aantal internationale organisaties zoals AIESEC en ISN hun activiteiten naar Den Haag uitbreiden.

- Tentamen- en sportfaciliteiten, waar mogelijk en passend. Een sporthal van 36 x 22 meter maakt (competitie-) basketbal en volleybal mogelijk. Fitness blijft onverminderd populair. Verkleed- en doucheruimten horen uiteraard bij deze voorzieningen. In genoemde sporthal van 800 m2 is een tentamencapaciteit van 350 personen mogelijk.

Hoe dit eruit kan zien, is verbeeld in een brochure 'Student Centre The Hague' (Universiteit Leiden, december 2015). De universiteit en de gemeente maken in 2016 samen een locatiestudie met het oog op het vestigen van een Student Centre The Hague. De universiteit voert daarbij nader overleg met andere Haagse instellingen voor (hoger) onderwijs over medegebruik van voorzieningen binnen en buiten het Student Centre The Hague.

Zie bijlage B2 voor een meerjarenraming van de behoefte van de universiteit op dit gebied.

3. Extra studentenhuisvesting

Alle nieuwe plannen laten zien dat er in Den Haag rekening moet worden gehouden met een groei van minimaal 500 studenten van de Universiteit Leiden in de komende jaren (ten opzichte van circa 3.500 ingeschreven studenten in 2015/16).

In oktober 2015 is voor Den Haag het laatste rapport verschenen over de behoefte aan studentenhuisvesting in de stad ('Studentenwoonwensen Den Haag 2015' van ABF Research). Dit rapport heeft betrekking op voltijdse studenten die in Den Haag wonen. Voor Den Haag wordt ermee rekening gehouden dat het aantal studenten tot 2023 met ruim 10% zal groeien. Volgens het studievoorschotscenario zullen in 2023 ongeveer 4.300 extra kamers in Den Haag nodig zijn.

Studenten met een studieperiode van twee jaar of korter, zoals masterstudenten of buitenlandse studenten die voor een deel van hun studie in Den Haag verblijven (de zogenoemde *exchange*-studenten) zijn nog niet in het onderzoek van ABF meegenomen. Deze (voor het merendeel internationale) groep sluit goed aan op het profiel van Den Haag. Vaak zijn deze studenten op

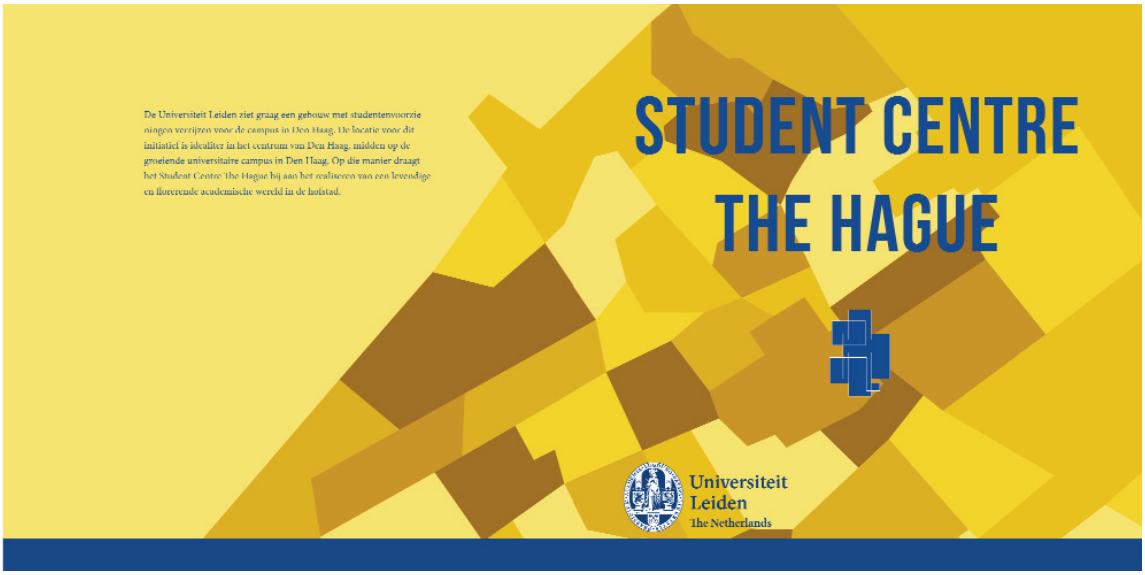

zoek naar een gemeubileerde kamer (*short stay*). Een raming en behoefteschets voor eenheden voor voltijdse studenten is opgenomen in de bijlage B3.

Een analyse van de cijfers over studentenhuisvesting leidt tot de conclusie dat er in Den Haag nog een (extra) inspanning nodig zal zijn om de benodigde huisvesting voor onze studenten te realiseren.

Hoofdlijnen uitvoeringsagenda: impact en netwerken

Met het uitbreiden van activiteiten van Studium Generale en HOVO naar Den Haag, het organiseren van nog meer zomerscholen in Den Haag, het entameren van debatten, het organiseren van symposia, lezingen en bijeenkomsten verwacht de Universiteit Leiden in Den Haag bij te dragen aan wetenschappelijke verdieping. Door samen te werken in platforms zoals the Hague Academic Coalition (HAC) en daar een actieve rol in te nemen, zal het onderwijs, onderzoek en de publieke discussie in Den Haag een verdere impuls krijgen. De Universiteit Leiden is actief in het netwerk van het International Community Platform (ICP) en werkt in dat kader samen met partners als gemeente Den Haag, Hogeschool Den Haag en de HSD in het project Access To Talent. Dit moet leiden tot een makkelijkere toetreding van studenten op de arbeidsmarkt.
De Universiteit Leiden maakt deel uit van het platform Den Haag Studentenstad en wil daar een trekkersrol in vervullen. Daarbij vormt de nieuwe *branding* van de stad Den Haag, zoals is vastgelegd in een 'merkboek', het uitgangspunt. De Universiteit participeert met partners in de stad (kennisinstellingen, cultuur, gemeente en dergelijke) in (grotere) evenementen waarbij wordt aangesloten bij de nieuwe *branding* van de stad zoals het Justice and Peace-festival. De universiteit wil daarmee profielbepalende elementen van de stad zoals 'Vrede en Recht' helpen laden.

Graduates International Studies

Bijlage: Meerjarenraming 2015-2020

B1. Extra ruimtes voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek

Behoefteschets

De nieuwe opleidingen kunnen samen leiden tot een groei richting de 4.500 studenten in Den Haag bereikt kan worden in het academisch jaar 2019-2020. Daarvan zijn dan bijna 1.000 extra ingeschreven studenten verbonden aan nieuwe onderwijsplannen voor de bachelor- en masterfase. De extra instroom als gevolg van de nieuwe initiatieven wordt geraamd op meer dan 400 studenten in 2019/2020. De meeste nieuwe onderwijsinitiatieven zouden kunnen starten in het academisch jaar 2017/2018 of het jaar daarop.
De druk op nieuwe ruimtes voor de onderwijsstaf loopt vrijwel synchroon met de behoefte aan onderwijsruimtes voor studenten. Aansluitend zijn werkruimtes voor de wetenschappelijk onderzoek-staf nodig. Deze behoefte zal deels al vanaf september 2016 ontstaan.

Voorgenomen oplossing

Voorgenomen oplossing is de huur van een extra verdieping van Wijnhaven, van 1.430 m^2 verhuurbare vloeroppervlakte (vvo). Voor een gehele verdieping is een eenmalig investeringsbedrag van totaal circa € 1,7 mln nodig, waarvan € 1,2 mln voorzien uit een subsidieaanvraag bij de gemeente. Voor de School of Governance kan te zijner tijd de geschiktheid van een alternatief gebouw in de binnenstad worden verkend.

B2. Een studentenvoorzieningengebouw, Student Centre The Hague

Behoefteschets

Voor meer concrete plannen en inzicht in reële mogelijkheden is een locatiestudie nodig. Idealiter zal worden gezocht naar een locatie voor 2.400 m^2 vvo/2.800 m^2 bruto-vloeroppervlakte (bvo).

Mogelijke oplossing

Een mogelijke oplossing kan gevonden worden door in het centrum van Den Haag nabij de drie Haagse universitaire gebouwen een gebouw in te richten voor genoemde functies. Hierbij zal ook worden gekeken naar medegebruik of hergebruik van bestaande locaties in de stad, samenwerking met andere Haagse instellingen voor (hoger) onderwijs op bepaalde onderdelen, en het ontwikkelen van een variant gecombineerd met studentenwoningen. Ook de mogelijkheden bij een kleiner, gesplitst programma voor de tentamen-/sportfaciliteiten worden verkend. De stichtingskosten van nieuwbouw inclusief grondkosten worden bepaald door de locatiestudie. Daar bovenop komen de jaarlijkse exploitatie kosten waaronder onderhoud, energie en services.

B3. Ruimtes voor studentenhuisvesting

Behoefteschets

De gemeente Den Haag heeft in april 2015 op basis van het ABF-rapport geconcludeerd dat er in Den Haag voor voltijdse studenten een actueel tekort bestaat van 1.570 wooneenheden.

Daarnaast wordt door de gemeente op basis van de landelijke prognoses voor WO en HBO en het ABF-onderzoek rekening gehouden met een groei van de behoefte naar 1.220 eenheden tot het jaar 2022. In april heeft de gemeente becijferd dat er in Den Haag een uitbreiding nodig is van 2.790 (1.570 + 1.220) eenheden tot het jaar 2022. In deze behoefteschets is geen rekening gehouden met de huisvestingsbehoefte voor studenten die twee jaar of korter studeren, zoals de categorie masterstudenten.

Mogelijke oplossing
De gemeente Den Haag heeft in april 2015 aangegeven dat tekort als volgt aan te willen pakken:

In aanbouw en oplevering reeds voorzien:	839 eenheden
In aanbouw te nemen in periode 2015/2016:	932 eenheden
Planvoorraad:	564 eenheden
Totaal:	**2.335 eenheden**

Indien het bovenstaande wordt gerealiseerd, resteert een tekort van 2.790 eenheden minus 2.335 eenheden = 355 eenheden voor voltijdse studenten. In dit tekort is nog geen rekening gehouden met de eenheden die nodig zijn voor (master-)studenten die vanwege hun opleiding een periode van twee jaar of korter in Den Haag verblijven.

Redactie
Universiteit Leiden
Bestuursbureau
Directie Academische Zaken
Rapenburg 70, 2311 EZ Leiden
Postbus 9500, 2300 RA Leiden
Telefoon 071 527 17 94

© Universiteit Leiden. Alle rechten voorbehouden.

Uitgave mei 2016